

5. Про природні монополії: Закон України від 20.04.2000 № 1682-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 30. Ст. 238.

6. Зведений перелік суб'єктів природних монополій: Офіційний веб-сайт Анти-монопольного комітету України. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=136411&schema=main>.

7. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650.

УДК 342.9:347.2

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Сукманова Олена Валеріївна,
кандидат юридичних наук, докторант
(Науково-дослідний інститут
публічного права, м. Київ, Україна)

У статті проаналізовано нормативно-правові акти у сфері адміністративно-правового захисту прав власності в Україні, що дає змогу припустити, що Конституція України закріпила основні засади здійснення захисту прав власності, законів України, а також підзаконних нормативно-правових актів, які впроваджують основи здійснення адміністративно-правового захисту права власності. Міжнародні джерела захисту власності успішно використовуються в Україні, що дає можливість розширити міжнародне співробітництво у сфері захисту прав власності та здійснювати координацію діяльності національної державної адміністрації, суб'єктів, які запозичують успішний міжнародний досвід, зокрема право власності на здоров'я, використовуючи національну та європейську прецедентну практику. Відзначається, що міжнародні джерела захисту прав власності успішно використовуються в Україні, що дає змогу розширити міжнародне співробітництво у сфері захисту прав власності, координувати національні органи державного управління на основі запозичення успішного закордонного досвіду, розвивати механізм державного управління захисту прав власності в Україні й загалом більш ефективно здійснювати адміністративно-правовий захист прав власності. Зроблено висновок, що у сфері захисту прав власності використовується прецедентна практика, як національна, так і європейська, яка чітко показує засоби захисту прав власності, аналізує і тлумачить механізм захисту прав власності, здійснює захист права власності. Кожна особа вимагає використання прецедентних джерел державного управління захистом прав власності на практиці всіма суб'єктами державного управління.

Ключові слова: адміністративно-правова охорона, закон, Конституція України, нормативно-правовий акт, право власності, правовідносини, принципи права, публічне адміністрування.

**ANALYSIS OF NORMATIVE-LEGAL ACTS IN ADMINISTRATIVE
AND LEGAL PROTECTION THE RIGHTS OF PROPERTY IN UKRAINE**

Sukmanova Olena Valeriivna,
Candidate of Juridical Sciences, Doctoral
Student (Research Institute of Public Law,
Kyiv, Ukraine)

The article analyzes regulatory and legal acts in the field of administrative and legal protection of property rights in Ukraine, which allows us to assume that the Constitution of Ukraine has consolidated the fundamental principles of the implementation of the protection of property rights, the laws of Ukraine and subordinate legal acts implement the foundations of the implementation of administrative and legal protection of law property, international sources of property protection are successfully used in Ukraine, which allows to expand international cooperation in the field of property rights protection and implements coordination of national public administration entities borrowing from successful international experience, besides health ownership using national and European case-law. It is noted that international sources of protection of property rights are successfully used in Ukraine, which allows to expand international cooperation in the field of property rights protection, to coordinate national entities of public administration on the basis of borrowing successful foreign experience, to develop the mechanism of public administration of property rights protection in Ukraine and in in general, to carry out administrative and legal protection of property rights more effectively. It is concluded that in the sphere of property rights protection precedent practice is used, both national and European, which clearly shows the means of protection of property rights, analyzes and interprets the mechanism of protection of property rights, realizes the protection of property rights of each person, which necessitates the use of case-law sources public administration of the protection of property rights in practice by all subjects of public administration..

Key words: administrative law protection, law, the constitution of Ukraine, normative legal act, property rights, legal relations, principles of law, public administration.

Законодавство України є динамічним, продовжує розвиватися в напрямі публічно-го адміністрування, проводиться адміністративна реформа, метою якої, крім іншого, є приведення системи законодавства, що регулює таку діяльність, у відповідність до європейських, демократичних цінностей, запозичення західного, розвиненого, більш цивілізованого підходу до публічного адміністрування загалом і галузі використання та охорони надр зокрема [2, с. 169].

Отже, з метою якісного проведення адміністративної реформи, підвищення ефективності здійснення адміністративно-правової охорони права власності в Україні необхідно проаналізувати чинне законодавство в цій сфері.

Оскільки аналіз нормативно-правових актів здійснюється лише під час огляду чинних норм права, огляд останніх досліджень потрібно здійснювати на основі праць учених, які вивчали проблематику адміністративно-правової охорони права власності, таких як С. Алексєєв, В. Галуцько, О. Єщук, Л. Кожура, І. Коросташова, М. Легенченко, Ю. Марущак, О. Обуцак, Л. Рогач, О. Стукаленко та ін.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі норм чинного законодавства здійснити аналіз нормативно-правових актів у сфері адміністративно-правової охорони права власності в Україні.

Конституція України визначає основи охорони права власності, зокрема ст. 13: земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в

межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади й органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією. Кожний громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону. Власність зобов'язує. Власність не повинна використовуватися на шкоду людині й суспільству. Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності й господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом. Стаття 14: Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю гарантується. Це право набувається й реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону. Стаття 41: кожен має право володіти, користуватися й розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом. Громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток із мотивів суспільної необхідності, на підставі й у порядку, встановлених законом, і за умови попереднього та повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом. Використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам і гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі [1].

Отже, Конституція України закріпила основоположні засади здійснення охорони права власності, відповідно до яких право власності є особистим і суспільним непорушним благом, що захищається та гарантується державою, відповідно, посягання на право власності заборонене законом, а порушене право власності має бути відшкодоване особі державою.

Далі розкриємо закони України як основні правові акти у сфері охорони права власності. Зокрема, Закон України «Про охоронну діяльність» від 22 березня 2012 р. № 4616-VI визначає організаційно-правові принципи здійснення господарської діяльності у сфері надання послуг з охорони власності та громадян. Основною метою Закону України «Про охоронну діяльність» є створення умов для: 1) захисту майна, забезпечення прав і законних інтересів суб'єктів господарювання та фізичних осіб; 2) забезпечення державного контролю за здійсненням заходів з охорони майна та фізичних осіб; 3) розвитку й удосконалення сфери надання послуг з охорони власності та громадян. Закон України «Про охоронну діяльність» регулює відносини суб'єктів господарювання під час організації та здійснення ними охоронної діяльності, його дія поширюється на правовідносини правоохоронних органів і військових формувань у процесі надання ними послуг з охорони власності й громадян у частині, що не регулюється законодавчими актами, які регламентують їхню діяльність [3].

Схожим за врегулюванням суспільних відносин є Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22 червня 2000 р. № 1835-III, який визначає предметом охорони участь громадян в охороні громадського порядку й державного кордону. Громадяни України, відповідно до Конституції України, мають право створювати в установленому порядку громадські об'єднання

для участі в охороні громадського порядку й державного кордону, сприяти органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, Державній прикордонній службі України та органам виконавчої влади, а також посадовим особам у запобіганні адміністративним правопорушенням і злочинам і припиненні їх, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства й держави від протиправних посягань, а також у рятуванні людей і майна під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин [4].

Право власності є досить різноманітним за видами об'єктів такого права, якими можуть бути майно, землі, надра тощо. Відповідно, законодавчих актів щодо об'єктів права власності є досить багато, а саме: Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 8 червня 2000 р. № 1805-III, який регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини в суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього та майбутніх поколінь [5]; Закон України «Про охорону археологічної спадщини» від 18 березня 2004 р. № 1626-IV, що регулює відносини, пов'язані з охороною археологічної спадщини України – невід'ємної частини культурної спадщини людства, вразливого й невідновлюваного джерела знань про історичне минуле, а також визначає права та обов'язки дослідників археологічної спадщини [6]; Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 р. № 1264-XII, яким визначено, що природні ресурси України є власністю Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади й органи місцевого самоврядування в межах, визначених Конституцією України, цим та іншими законами України. Громадяни України мають право користуватися природними ресурсами України відповідно до цього й інших законів. Державній охороні та регулюванню використання на території України підлягають навколишнє природне середовище як сукупність природних і природно-соціальних умов і процесів, природні ресурси, як залучені в господарський обіг, так і невикористовувані в економіці в цей період (земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс та інша рослинність, тваринний світ), ландшафти й інші природні комплекси [7]; Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19 червня 2003 р. № 963-IV, відповідно до якого основними завданнями державного контролю за використанням та охороною земель є забезпечення додержання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами земельного законодавства України; забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони й раціонального використання земель; запобігання порушенням законодавства України у сфері використання й охорони земель, своєчасне виявлення таких порушень і вжиття відповідних заходів щодо їх усунення; забезпечення додержання власниками землі та землекористувачами стандартів і нормативів у сфері охорони й використання земель, запобігання забрудненню земель і зниженню родючості ґрунтів, погіршенню стану рослинного і тваринного світу, водних та інших природних ресурсів [8]; Закон України «Про охорону атмосферного повітря» від 16 жовтня 1992 р. № 2707-XII, що спрямований на збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки й запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей і навколишнє природне середовище [9].

Оскільки право власності може бути об'єктом інтелектуального світу, існує низка нормативно-правових актів у сфері охорони об'єктів інтелектуальної власності, зокрема Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15 грудня 1993 р. № 3687-XII [10], Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і

послуг» від 15 грудня 1993 р. № 3689-ХІІ [11], Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 р. № 3688-ХІІ [12], Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» від 5 листопада 1997 р. № 621/97-ВР [13].

Крім того, варто вказати про Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 1 липня 2004 року № 1952-ІV, який регулює відносини, що виникають у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, і спрямований на забезпечення визнання й захисту державою таких прав [15]. Інший Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 року № 755-ІV, що регулює відносини, що виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, їхньої символіки (у випадках, передбачених законом), громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб-підприємців [14].

У сфері охорони права власності варто вказати про законодавчі акти, що визначають особливості отримання права власності. Зокрема, Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна» від 18 січня 2018 р. № 2269-VIII регулює правові, економічні та організаційні основи приватизації державного й комунального майна та майна, що належить Автономній Республіці Крим [16].

Отже, законодавчих актів у сфері охорони права власності є досить багато, оскільки право власності – широкомасштабне благо, відповідно, можна умовно класифікувати закони України у сфері охорони права власності за різновидами прав власності, зокрема існують закони України, які визначають:

- загальні засади здійснення адміністративно-правової охорони;
- основи здійснення державної реєстрації прав власності як способу охорони такого права;
- адміністративно-правову охорону об'єктів права власності Українського народу (природні ресурси, навколишнє природне середовище, культурну спадщину тощо);
- засади охорони об'єктів інтелектуальної власності;
- основи отримання права власності, що дає змогу захистити це право від посягань.

Наступним складником нормативного регулювання є підзаконні нормативно-правові акти в площині публічного адміністрування охорони права власності. Їх перелік у цій сфері є невичерпним, тому розкривати всі немає можливості, варто вказати деякі приклади таких нормативно-правових актів, систематизувавши їх за суб'єктом видання, а саме: Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» [17], Указ Президента України «Про Тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні» від 18 вересня 1992 р. № 479/92 [18] тощо; Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку об'єктів права державної власності, що підлягають приватизації у 2014 році» від 17 липня 2014 р. № 667-р [19], Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013–2018 роки» від 14 серпня 2013 р. № 739-р [20] тощо;

Отже, підзаконні нормативно-правові акти реалізують основи здійснення адміністративно-правової охорони права власності, що закріплені в Конституції України та законах, особливостями підзаконної правотворчої діяльності під час здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні є те, що така діяльність проводиться широким колом суб'єктів – органів публічного адміністрування, які в сукупності створюють ефективний механізм захисту права власності в суспільстві.

Неможливо говорити про нормативне регулювання охорони права власності без міжнародних договорів у цій сфері. Прикладом такого договору є Угода між Кабінетом

Міністрів України та Урядом Об'єднаних Арабських Еміратів про військово-технічне співробітництво від 8 лютого 2017 р., згідно з якою кожна Сторона в межах території своєї держави та відповідно до її законодавства зобов'язується забезпечувати охорону прав інтелектуальної власності, що стосуються іншої Сторони. У разі виконання спільних проектів у рамках цієї Угоди права інтелектуальної власності належатимуть обом Сторонам, якщо не буде домовлено про інше. Повноваження на продаж, передачу, позику, оприлюднення, розповсюдження й користування розподіленими між Сторонами правами інтелектуальної власності має бути схваленим іншою Стороною, якщо не буде домовлено про інше. Обидві Сторони вживають заходів щодо захисту інформації з обмеженим доступом стосовно інтелектуальної власності в рамках виконання цієї Угоди та відповідно до законодавства держав кожної зі Сторін [25].

Також варто зазначити, що на міжнародному рівні успішно функціонує Всесвітня організація інтелектуальної власності. Стандарти Всесвітньої організації інтелектуальної власності є нормативними документами, які стосуються інформації та документації в галузі промислової власності й містять правила та рекомендації щодо уніфікованих методів представлення патентної інформації на різних носіях. Стандартами Всесвітньої організації інтелектуальної власності регламентуються форма і зміст патентних документів; правила їх індексування, класифікування й кодування; зміст і структура офіційних бюлетенів і покажчиків до них; характеристики матеріальних носіїв інформації тощо. Застосування стандартів патентними відомствами сприяє гармонізації та уніфікації патентної документації з міжнародними нормами, забезпечує більш ефективне міжнародне співробітництво у сфері патентної документації та стандартизації, сприяє подоланню мовного бар'єру. Зокрема, користувачам патентної інформації використання чинних редакцій стандартів допоможе зорієнтуватися під час пошуку й аналізу патентної документації країн світу [24].

Отже, міжнародні джерела охорони права власності успішно використовуються в Україні, що дає змогу розширювати міжнародну співпрацю у сфері охорони права власності, здійснювати координацію національних суб'єктів публічного адміністрування на основі запозичення вдалого зарубіжного досвіду, розвивати механізм публічного адміністрування охорони права власності в Україні й загалом ефективніше здійснювати адміністративно-правову охорону права власності.

Відносно прецедентної практики, то прикладів, які розкривають адміністративно-правову охорону права власності, є досить багато, зокрема Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 1, 2, 4, 6 Закону України «Про передачу колекції образотворчого мистецтва Акціонерного товариства «Градобанк» у державну власність», Постанова Верховної Ради України «Про визнання колекції образотворчого мистецтва національним надбанням України» від 16 жовтня 2008 р. № 24-рп/2008 [21] або Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» (справа про мораторій на примусову реалізацію майна) від 10 червня 2003 р. № 11-рп/2003 [22].

Також існує достатня кількість справ щодо порушення права власності, які вирішуються на європейському рівні, наприклад, у справі «East/West Alliance Limited» проти України» Європейського суду з прав людини (заява № 19336/04) підприємство-заявник стверджувало про порушення статті 1 Першого протоколу, а також пункту 1 статті 6 і статті 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у зв'язку з численними та різноманітними втручаннями органів влади в його право власності

на чотирнадцять літаків, що, як стверджувалося, призвело до позбавлення підприємства-заявника цього майна [23].

Отже, у сфері охорони права власності використовується прецедентна практика, як національна, так і європейська (практика Європейського суду з прав людини), яка наглядно показує засоби охорони права власності, аналізує і тлумачить механізм охорони права власності (практика Конституційного Суду України), реально здійснює захист права власності кожної особи, що зумовлює необхідність використання прецедентних джерел публічного адміністрування охорони права власності на практиці всіма суб'єктами публічної адміністрації.

Ураховуючи все вищевикладене, можна зробити такі висновки:

– Конституція України закріпила основоположні засади здійснення охорони права власності, відповідно до яких право власності є особистим і суспільним непорушним благом, що захищається та гарантується державою, відповідно, посягання на право власності заборонене законом, а порушене право власності має бути відшкодоване особі державою;

– законодавчих актів у сфері охорони права власності є досить багато, оскільки право власності – широкомасштабне благо, відповідно, можна умовно класифікувати закони України у сфері охорони права власності за різновидами прав власності, зокрема існують закони України, які визначають: загальні засади здійснення адміністративно-правової охорони; основи здійснення державної реєстрації прав власності як способу охорони такого права; адміністративно-правову охорону об'єктів права власності Українського народу (природні ресурси, навколишнє природне середовище, культурну спадщину тощо); засади охорони об'єктів інтелектуальної власності; основи отримання права власності, що дає змогу захистити це право від посягань;

– підзаконні нормативно-правові акти реалізують основи здійснення адміністративно-правової охорони права власності, що закріплені в Конституції України та законах, особливостями підзаконної правотворчої діяльності під час здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні є те, що така діяльність проводиться широким колом суб'єктів – органів публічного адміністрування, які в сукупності створюють ефективний механізм захисту права власності в суспільстві;

– міжнародні джерела охорони права власності успішно використовуються в Україні, що дає змогу розширювати міжнародну співпрацю у сфері охорони права власності, здійснювати координацію національних суб'єктів публічного адміністрування на основі запозичення вдалого зарубіжного досвіду, розвивати механізм публічного адміністрування охорони права власності в Україні та загалом ефективніше здійснювати адміністративно-правову охорону права власності;

– у сфері охорони права власності використовується прецедентна практика, як національна, так і європейська (практика Європейського суду з прав людини), яка наглядно показує засоби охорони права власності, аналізує і тлумачить механізм охорони права власності (практика Конституційного Суду України), реально здійснює захист права власності кожної особи, що зумовлює необхідність використання прецедентних джерел публічного адміністрування охорони права власності на практиці всіма суб'єктами публічної адміністрації.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Максименцева Н.О. Публічне адміністрування у галузі використання і охорони надр в Україні: дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2018. 608 с.

3. Про охоронну діяльність: Закон України 22 березня 2012 р. № 4616-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 2.
4. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. № 1835-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 3.
5. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 8 червня 2000 р. № 1805-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 39.
6. Про охорону археологічної спадщини: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1626-IV. *Урядовий кур'єр*. 2004.
7. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII. *Голос України*. 1991.
8. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19 червня 2003 р. № 963-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003.
9. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16 жовтня 1992 р. № 2707-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992.
10. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3687-XII. *Голос України*. 1994.
11. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3689-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994.
12. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3688-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994.
13. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем: Закон України від 5 листопада 1997 р. № 621/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998.
14. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 25.
15. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 р. № 1952-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51.
16. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18 січня 2018 р. № 2269-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 12.
17. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України»: Указ Президента України 14 березня 2016 р. № 92/2016 / Верховна Рада України. *Офіційний веб-сайт*. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016>.
18. Про Тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні: Указ Президента України від 18 вересня 1992 р. № 479/92 / Верховна Рада України. *Офіційний веб-сайт*. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479/92>.
19. Про затвердження переліку об'єктів права державної власності, що підлягають приватизації у 2014 році: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 липня 2014 р. № 667-р / Верховна Рада України. *Офіційний веб-сайт*. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/667-2014-%D1%80>.
20. Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013–2018 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2013 р. № 739-р / Верховна Рада України. *Офіційний веб-сайт*. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-%D1%80>.
21. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 1, 2, 4, 6 Закону України «Про передачу колекції образотворчого мистецтва Акціонерного товариства «Градобанк» у державну власність», Постанови

Верховної Ради України «Про визнання колекції образотворчого мистецтва національним надбанням України» від 16 жовтня 2008 р. № 24-рп/2008 / Верховна Рада України. *Офіційний веб-сайт*. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v024p710-08>.

22. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» (справа про мораторій на примусову реалізацію майна) від 10 червня 2003 р. № 11-рп/2003 / Верховна Рада України. *Офіційний веб-сайт*. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-03>.

23. Справа «East/West Alliance Limited» проти України» (заява № 19336/04). 2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_994.

24. Стандарти Всесвітньої організації інтелектуальної власності. 2017. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=d0f73c4b-51e8-47d1-8a92-b9e2d51992d9&title=StandartiVsesvitnoiOrganizatsiiIntelektualnoiVlasnosti>.

25. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Об'єднаних Арабських Еміратів про військово-технічне співробітництво від 8 лютого 2017 р. / Верховна Рада України. *Офіційний веб-сайт*. 2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784_001-15.

УДК 342.9

ЗАВДАННЯ І ПОВНОВАЖЕННЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Теленик Сергій Сергійович,
кандидат юридичних наук,
здобувач (Національна академія
внутрішніх справ, м. Київ, Україна)

Здійснено ретроспективний аналіз, оцінку сучасного стану та сформульовано прогностичні положення щодо завдань і повноважень Служби безпеки України в державній системі захисту критичної інфраструктури. Наголошено на важливості визначення завдань і повноважень СБУ в умовах протидії загрозам гібридного типу та наявної складної безпекової ситуації в державі. Обґрунтовано доцільність закріплення низки повноважень СБУ, що дозволять спецслужбі ефективно взаємодіяти з громадянами України, їх об'єднаннями та бізнес-середовищем. З'ясовано, що метою реформування СБУ є її трансформація на спеціальну службу, здатну ефективно захищати державний суверенітет, конституційний лад і територіальну цілісність України. За результатами опрацювання нормативних документів та наукових підходів встановлено, що визначення СБУ як суб'єкта державної системи захисту критичної інфраструктури сприяє посиленню протидії зовнішнім та внутрішнім загрозам критичній інфраструктурі. Визначено, що проект закону України «Про критичну інфраструктуру та її захист» розроблений за результатами вивчення та узагальнення найкращого світового досвіду у сфері захисту критичної інфраструктури, зокрема нормативного регулювання США та країн ЄС, а також урахуваючи національне законодавство у частині повноважень органів сектора безпеки. Зроблено висновок, що закріплення у чинному